

KANDIDAT

1268

PRØVE

HI-124 1 Kriminalitet og konflikthåndtering i Norge ca. 1500-1700

Emnekode	HI-124
Vurderingsform	Skriftlig eksamen
Starttid	06.12.2016 09:00
Sluttid	06.12.2016 11:00
Sensurfrist	29.12.2016 01:00
PDF opprettet	27.08.2018 15:17
Opprettet av	Digital Eksamen

1 Generell informasjon HI-124 06.12.2016

Emnekode: HI-124

Emnenavn: Kriminalitet og konflikthåndtering i Norge ca. 1500-1700

Dato: 06.12.2016

Varighet: 09:00-11:00

Tillatte hjelpemidler: Ingen

Merknader: Hver av oppgavene 13-15 vektet dobbelt så mye som hver av oppgavene 1-12.

Det forekommer av og til spørsmål om bruk av eksamensbesvarelser til undervisnings- og læringsformål. Universitetet trenger kandidatens tillatelse til at besvarelsen kan benyttes til dette. Besvarelsen vil være anonym.

Tillater du at din eksamensbesvarelse blir brukt til slikt formål?

Ja

Nei

Riktig. 0 av 0 poeng.

2 Oppgave 1

Hvor mange kildebelagte tiltaler og henrettelser kjenner vi til i trolldomssaker i Norge (ca.-tall)?

Skriv ditt svar her...

Det var ca. 800 tiltalte, og 300 dømte i Norge.

Besvart.

3 Oppgave 2

Hvordan var kjønnsfordelingen blant de trolldomstiltalte i Norge (ca.-tall)?

Skriv ditt svar her...

80% kvinner, og 20% menn

Besvart.

4 Oppgave 3

Hvilke to norske fylker har flest kildebelagte trolldomsprosesser?

Skriv ditt svar her...

Rogaland og Finnmark

Besvart.

5 Oppgave 4

Hva var forskjellen på en lagmann og en lagrettemann?

Skriv ditt svar her...

En lagrettemann var en bonde som hadde sverget sin ed til oppgaven, og i mange tilfeller gikk det på omgang. Han satt på bygdetinget. Lagmann var en profesjonell dommer som satt på lagtinget. Lagmannen hadde et stabilt yrke, og det gikk ikke på omgang som lagrettemenn.

Besvart.

6 Oppgave 5

Hva var et målstevne?

Skriv ditt svar her...

Et målstevne var et møte utenfor tinget, og omhandlet i stor grad sivilsaker - da spesielt grensetvister.

Besvart.

7 Oppgave 6

Hva var domrov?

Skriv ditt svar her...

Domrov var at vedkommende nektet å betale en bot for en vedtatt straff.

Besvart.

8 Oppgave 7

Hva var stevnefall?

Skriv ditt svar her...

Stevnefall var at man ikke møtte opp på tinget hvis man var blitt stevnet.

Besvart.

9 Oppgave 8

En av lovbøkene for Norge som kom i perioden 1500-1700, har et strafferettskapittel som er disponert etter de ti bud i Bibelen. Hva er navnet på denne loven, og hvilket år ble den trykket?

Skriv ditt svar her...

Christian 5. forordning i 1687 omhandlet de ti bud.

Besvart.

10 Oppgave 9

Hva er en primærkilde?

Skriv ditt svar her...

En primærkilde er den kilden som er nærmest geografisk og i tidsrom til hendelsen.

Besvart.

11 Oppgave 10

Forklar kort hva som ligger i de tre begrepene 'diabolisme', 'maleficium' og 'signeri'.

Skriv ditt svar her...

Diabolisme - Det er svart magi, der man har laget en pakt med djevelen, og man er besatt av han.
Maleficium - Det er også svart magi, men forskjellen fra diabolisme er at man ikke er besatt av djevelen, bare at man vil utgjør skade og ødeleggelse.
Signeri - Det er hvit magi, som baserer seg på å hjelpe /ikke skade befolkningen. Et eksempel på dette er at man helbreder folk.

Besvart.

12 Oppgave 11

Hva ligger i begrepet 'merkantilisme'?

Skriv ditt svar her...

Merkantilisme er et økonomisk system/politikk på 1500 og 1600-tallet. Der formålet for en stat er å være selvforsynt, og drive med så mye eksport man kan. Man måler opp rikdommen til et rike ved hjelp av edelmetaller, og da i all hovedsak gull/sølv. Det ble gjort mange reformer, da sagbrugsprivilegiet var den viktigste, og blir omtalt som den mest drastiske endringen i næringslivet under fredstid.

Besvart.

13 Oppgave 12

Forklar kort hva som ligger i Fernand Braudels begrep 'den lange tid', og vis hvordan dette begrepet kan knyttes til kriminalitet.

Skriv ditt svar her...

Fernand Braudels begrep "den lange tid" er en henvisning til at i enkelte samfunn tar det mye lengre tid å endre på mentaliteten og bli mer sivilisert. Det har han begrunnet med at det er en nedgrodd arv av mentalitet. Når han henviser til mentaliteten er det grunnet deres lite siviliserte tankegang. Med lite impulser fra utlandet, og da ofte grunnet isolasjon var det vanskeligere å sivilisere seg.
Dette begrepet kan knyttes til kriminalitet, og da spesielt i voldsbeltet i Norge (Indre Agder, gjennom Valle og Åseral i tillegg til Telemak). Her hadde man en helt annen mentalitet enn kyst-Norge. Man bedrev med i mye større grad vold, og deres tro til øvrigheten var svært minimal. I indre Agder var det 80% vold, og ved kysten i Agder var det 40%. Dette kan grunnes med at man hadde en mentalitet som tilsa at man gjorde opp mellom hverandre, da ofte med alkohol inni bildet - og det førte til mer vold og drap. I tillegg var det beltespann, og det var at man bindte to personer fast og knivstakk hverandre.

Besvart.

14 Oppgave 13

Vis hvordan og hvorfor sorenskriverens innflytelse på domsavsigelser endret seg over tid.

Skriv ditt svar her...

Sorenskriver ble i 1591 innført som en sekretær på bydetinget. Han ble innsatt siden lagrettemenn hverken kunne lese eller skrive, og da var det naturlig å få en sekretær. Utover 1600-tallet endret denne posisjonen seg gradvis. I 1634 ble sorenskriver gjort om til en meddommer på bygdetinget, men i praksis skjedde dette noe tidligere. I 1687 ble sorenskriveren en enedommer på tinget. Da mistet lagrettemenn nesten all sin makt. Dette skjedde noe tidligere i praksis. Sorenskriveren var ikke enedommer i alle saker, det var enkelte saker lokalsamfunnet kunne mer om, da spesielt i livs- og æressaker, i tillegg til grensetvister og odelssaker. Sorenskriverens posisjon endrer seg over tid siden sorenskriveren var en fast stilling, og fikk da opparbeidet seg større kompetanse ovenfor lovverket, og erfaringen vedkommende hadde. Lagrettemenn hadde en ustabil stilling, hvor det i all hovedsak gikk på omgang hvem som var lagrettemenn.

Besvart.

15 Oppgave 14

Hva var Herredagen, og hvilke funksjoner hadde den? Hvilke aktører var tilstede? I hvilken grad ble straffesaker behandlet i Herredagen?

Skriv ditt svar her...

Herredagen var den høyeste rettsinstansen i rettshierakiet. På herredagen var det ulike funksjoner, det var et årlig møte mellom kongen og riksrådet, og etter hvert hver tredje år. Dette var det høyeste man kom i rettshierakiet, der kongen hadde den dømmende makten. Riksrådet var tilstede, da ofte representert ved høyadelen. Kongen var ikke alltid til stede, men han var en aktør som hadde en viktig rolle. Det var i liten grad at det var straffesaker på herredagen, og dette kan grunnes med at svært få saker hadde det omfanget. Når en sak ble tatt opp, ble det behandlet ved hjelp av lagmenn, riksrådet og konge - der kongen hadde den dømmende makten.

Besvart.

16 Oppgave 15

Lensregnskapene er regnet som svært viktige kilder til kriminalitet før 1660. Hvilke deler av lensregnskapene siktes det til, og hva slags informasjon kan de gi oss? Hvilke styrker og svakheter har lensregnskapene som kilde til kriminalitet?

Skriv ditt svar her...

Det var sakefall- og bøtelistene som det blir siktet til. De kan gi informasjon rundt hvem som ble bøtelagt, hvorfor dem ble bøtelagt og i hvilken grad dem ble straffet. Styrkene lensregnskapet kan gi er at man får vite hvordan praksisen i forhold til loven i enkelte saker, og man får kildebelagte tall på prosentandelen av forbrytelsene som ble gjort. Svakheterne igjen er at det er veldig lite informasjon man får om hva som har skjedd. En annen svakhet er at det er veldig mange mørke tall man ikke får oppgitt. Dette er da grunnet mange sonet til fogden, det vil si betale en sum for at saken ikke blir tatt opp på tinget.

Besvart.